

FÖRÄLDRASKAP ÖVER GRÄNSER

Moa Irekvist

Institutionen för socialt arbete, Göteborgs Universitet

Forskning påvisar att föräldrar till ensamkommande barn ofta är regelbundet involverade i sina barns vardagsliv, trots att de bor i olika länder (Herz & Lalander, 2019; Hessle, 2009). Ny teknologi möjliggör transnationella relationer på ett annat sätt än tidigare. Transnationella relationer kan ge barn stadga i en ny och turbulent livssituation (Eastmond, 2007), öka möjligheterna till en god etablering i Sverige (Hessle, 2009) och öka barnens välmående (Stretmo & Melander, 2013). Trots detta tyder forskning på att svensk socialtjänst inte tar hänsyn till ensamkommande barns föräldrar i samma utsträckning som placerade barns föräldrar, där föräldern bor inom Sveriges gränser (Backlund, Eriksson, Greiff, & Åkerlund, 2012).

Mitt bidrag till denna konferens är en del av min avhandling som handlar om föräldraskap över gränser – när ett ensamkommande barn bor i Sverige och föräldrarna i ett annat land. Denna del av studien består av en dokumentstudie som innefattar Socialstyrelsens handböcker som ska vägleda socialtjänstens arbete med placerade barn och specifikt ensamkommande barn samt lagtext och förarbeten till lagtext som är relevanta för socialtjänstens arbete med placerade barn. Materialet består även av intervjuer med socialsekreterare som vid tidpunkten för intervjun handlägger minst ett ensamkommande barn.

Dokumentet analyseras med hjälp av diskursanalys, framöverallt diskursteori enligt Laclau och Mouffe, och syftar till att identifiera hur ensamkommande barns föräldrar och deras potentiella föräldraskap framställs i dessa dokument. Intervjuerna med socialsekreterare syftar till att undersöka om, och hur, de utövar transnationellt socialt arbete med föräldrar till ensamkommande barn och hur de uppmärksammar relationen mellan barn och föräldrar, likväl som föräldrarnas föräldraskap. Intervjuerna analyseras tematiskt och förstås till störst del utifrån transnationalitet och relationella praktiker. Genom att studera både dokumentet och intervjuer med socialsekreterare önskar jag att se om de diskurser om ensamkommande barns föräldrar som synliggörs i de officiella dokumenten även genomsyrar hur socialsekreterarna belyser relationen mellan ensamkommande barn och deras föräldrar samt det föräldraskap som eventuellt utövas.

Dokumentstudiens preliminära resultat påvisar att föräldrar till ensamkommande barn skildras som en omöjlig utövare av föräldraskap, både legalt och av faktisk omsorg. Föräldraskapet förväntas ersättas av andra. Föräldrarna ses enbart som en viktig relation till sitt barn, som barnet eventuellt ska återförenas med. I intervjustudiens preliminära resultat framkommer att socialsekreterarna upplever att det finns flera delar av ett föräldraskap som de ensamkommande barnens föräldrar inte kan utöva, samtidigt ger

socialsekreterarna flera exempel på olika sorters föräldraskap och omsorg som föräldrarna faktiskt gör. Föräldrarna beskrivs som viktiga personer i barnens liv.

Preliminärt påvisas att det finns en vidd i hur väl det transnationella sociala arbetet är institutionaliserat på arbetsplatserna och även en stor vidd i hur socialsekreterare tar hänsyn till, och involverar, de ensamkommande barnens föräldrar i sitt arbete: från att aldrig ha tagit en kontakt med ensamkommande barns föräldrar, till att ha regelbundna samtal med vissa föräldrar. De diskurser som jag har identifierat i de officiella dokumenten har till viss del etablerat sig inom socialtjänsten, men det en stor variation, som bland annat tycks sammanfalla med organisatoriska förutsättningar och arbetslivserfarenhet inom yrket.

Nyckelord: Ensamkommande barn, föräldraskap

REFERENSER

- Eastmond, M. (2007). Familjens välfärdsprojekt: Att återskapa hem och vardagsliv på flera platser. In M. Eastmond & L. Åkesson (Eds.), *Globala familjer: transnationell migration och släktskap* (pp. 45-70). Hedemora: Gidlunds
- Herz, M., & Lalander, P. (2019). Från "produkt" till människa - ensamkommande ungdomars upplevelser, möten och livsplaner. In M. Darvishpour & N. Månsson (Eds.), *Ensamkommandes upplevelser & professionellas erfarenheter : integration, inkludering och jämställdhet* (Första upplagan ed.): Stockholm : Liber.
- Hessle, M. (2009). Ensamkommande men inte ensamma - Tioårsuppföljning av ensamkommande asylsökande flyktingbarns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige. Stockholm: Elanders AB
- Stretmo, L., & Melander, C. (2013). *Får jag vara med? : erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen och arbetet med denna grupp* (1. uppl. ed.). Göteborg: FoU i Väst.
- Backlund, Å., Eriksson, R., Greiff, K. v., & Åkerlund, E.-M. (2012). *Ensam och flyktingbarn: barnet och socialtjänsten om den första tiden i Sverige*. Tullinge: FoU Södertörn.